

Marcin Stanowski

Zeszyt ćwiczeń

- ✓ Kompetencje kluczowe na lekcji języka obcego
- ✓ Jak pomóc uczniom lepiej słuchać, pisać, mówić i czytać
- ✓ Dlaczego powinniśmy rozwijać kompetencje kluczowe
- ✓ Modele rozwoju kompetencji



Redakcja merytoryczna
Anna Gębka-Suska

Analiza merytoryczna
Justyna Maziarska-Lesisz
Elżbieta Witkowska

Recenzja
dr Barbara Muszyńska

Redakcja językowa i korekta
Żeliszaw Żeliszawski

Projekt graficzny, projekt okładki
Wojciech Romerowicz, ORE

Skład i redakcja techniczna
Joanna Suska

Projekt motywu graficznego „Szkoty ćwiczeń”
Aneta Witecka

ISBN 978-83-65890-00-9 (*Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce*)

ISBN 978-83-65890-05-4 (*Zestaw 2, Kompetencje kluczowe*)

ISBN 978-83-65890-08-5 (*Zeszyt 3*)

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).

Spis treści

Wprowadzenie	4
FAQ	4
Pytania sprawdzające i utrwalające wiedzę	6
Kompetencje kluczowe na lekcji języka obcego	6
Modele rozwoju kompetencji	8
Kompetencje kluczowe i sprawności językowe - integracja	10
Uczenie sprawności językowych	12
Zanim zaczniesz uczyć sprawności językowych	12
Pytania ogólne	12
Słuchanie	16
Czytanie	20
Pisanie	23
Co na to twoja szkoła i inni nauczyciele	24
Co na to rodzice	24
Pytania do dyskusji	25
Kompetencje kluczowe	25
Sprawności językowe	26
Modele rozwoju kompetencji	26
Co możesz zrobić, by lepiej rozwijać kompetencje kluczowe i sprawności językowe uczniów	26



Wprowadzenie

Ten zeszyt skierowany jest do Praktykanta. Na początku znajdziesz przypomnienie najważniejszych pojęć. Następnie znajdziesz listę pytań sprawdzających i utrwalających wiedzę po przeczytaniu części teoretycznej. Znajdziesz tu:

- zadania do wykonania w klasie;
- zadania obserwacyjne;
- pytania sprawdzające wiedzę;
- pytania skłaniające do refleksji;
- tematy do dyskusji.

Interakcje te odnoszą się do tematyki poruszonej w teoretycznej części zeszytu i są ułożone w tej samej kolejności, aby ułatwić orientację w treści.

FAQ

Co to jest kompetencja (kluczowa)?

Kompetencja jest kombinacją wiedzy, umiejętności i przyjmowanej postawy. Kompetencje kluczowe to kompetencje, które wspierają: rozwój osobisty, włączanie się w życie społeczne, aktywne obywatelstwo i możliwość znalezienia zatrudnienia.

Co to jest drabina kompetencji i co wyjaśnia?

Model rozwijania kompetencji, który wyjaśnia, jak człowiek od nieświadomego braku danej umiejętności, w miarę obserwacji i praktyki przechodzi do automatycznego posługiwania się daną umiejętnością.

Co to są umiejętności receptywne?

Czytanie i słuchanie ze zrozumieniem.

Co to są umiejętności produktywne?

Mówienie i pisanie.

Jak nauczyciel języka obcego rozumie tekst?

Tekst to każdy dyskurs (ustny lub pisemny), odnoszący się do danej sfery życia, który podczas wykonywania zadania komunikacyjnego staje się przyczynkiem do działania językowego, stanowiąc jego wsparcie lub cel, a więc funkcjonując jako element procesu realizacji lub jako produkt końcowy tego działania (ESOKJ, 2003: 21).



Jak należy rozumieć autonomię ucznia?

Autonomia ucznia to stopniowe przejście przez ucznia odpowiedzialności za rozwój jego kompetencji komunikacyjnej. Autonomiczny uczeń rozwija swoją świadomość dotyczącą własnych uwarunkowań oraz procesu uczenia się języka, przyjmuje aktywną postawę w procesie uczenia się, wyznacza sobie cele, poszukuje rozwiązań, a jego zaangażowanie wykracza poza oczekiwania i polecenia nauczyciela.

Kiedy użycie języka polskiego jest uzasadnione?

Lekcja języka obcego powinna być przeprowadzona w języku obcym. Język polski może wystąpić na lekcji w niektórych szczególnych sytuacjach, np. kiedy użycie języka obcego w poleceniu mogłoby niepotrzebnie utrudnić wykonanie skomplikowanego zadania (np. w przypadku nowej gry o dość trudnych zasadach) czy w sytuacji, gdy próba wyjaśnienia w języku obcym nie okazuje się skuteczna lub wszędzie tam, gdzie kontrast z językiem ojczystym może ułatwić przyswojenie treści.

Co to jest świadomość i ekspresja kulturalna?

To uznanie ważności i szacunek dla kreatywnego wyrażania myśli, doświadczeń i emocji poprzez różne środki, włączając w to muzykę, performance, literaturę, sztuki wizualne. Na świadomość i ekspresję kulturalną składają się m.in.: podstawowa wiedza na temat głównych dzieł kultury (w tym również kultury popularnej), świadomość dziedzictwa kulturowego własnego kraju i Europy oraz ich miejsca w świecie, umiejętność odniesienia własnej kreatywności i ekspresywności do kreatywności i ekspresywności innych osób, umiejętność zidentyfikowania i wykorzystania możliwości realizowania działalności kulturalnej, otwartość na różne formy ekspresji kulturowej i szacunek dla odmiennych kultur.

Jak rozumiesz inicjatywność i przedsiębiorczość?

Te kompetencje odnoszą się do naszej zdolności przekształcania idei w czyny. Składają się na nie: kreatywność, innowacyjność, podejmowanie ryzyka, umiejętność planowania, organizowania, analizowania, oceny, zarządzania i wdrażania projektu oraz umiejętność współpracy w zespole dla osiągnięcia zamierzonych celów. Przedsiębiorczość to także chęć wprowadzenia zmian, branie odpowiedzialności za swoje działania i umiejętne stawianie celów. To również znajomość dostępnych możliwości w celu wybrania tych odpowiadających w największym stopniu własnym zawodowym i biznesowym działaniom.



Pytania sprawdzające i utrwalające wiedzę

Kompetencje kluczowe na lekcji języka obcego

PYTANIE 1.

Dlaczego nauczyciel powinien świadomie rozwijać kompetencje kluczowe na zajęciach języka obcego?

PYTANIE 2.

Jaki jest związek między rozwijaniem kompetencji naukowej i CLIL?

PYTANIE 3.

Na jakiej stronie internetowej opublikowana jest podstawa programowa i co dokładnie jest w niej napisane w kontekście kształtowania kompetencji kluczowych?

ZADANIE 4.

Przyporządkuj działania – sposoby rozwijania kompetencji kluczowych – do poszczególnych kompetencji. Niektóre działania pasują do więcej niż jednej kompetencji. Podanych działań jest więcej, kilka działań może być dopasowanych do jednej kompetencji.

Działania	a,b,c...	1,2,3...	Kompetencje kluczowe
uczniowie przygotowują budżet, biznes plan i kampanię promocyjną szkolnej gazetki w języku angielskim			porozumiewanie się w języku ojczystym
uczniowie ćwiczą opisywanie drogi do określonych punktów w mieście			porozumiewanie się w językach obcych
uczniowie na pierwszej lekcji z danym rozdziałem podręcznika przeglądają zawartość rozdziału, planują razem z nauczycielem cele i harmonogram nauki w tym rozdziale i omawiają strategie, jakich użyją, aby nauczyć się treści z podręcznika			kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne
uczniowie odgrywają scenkę, w której jedna osoba tłumaczy drugiej (osoba niepełnosprawna), jak dostać się w określone miejsce w mieście (z uwzględnieniem niepełnosprawności tej osoby)			kompetencje informatyczne
uczniowie dyskutują w parach i gromadzą pomysły, jak zmniejszyć ilość śmieci z gospodarstwa domowego			umiejętność uczenia się



uczniowie korzystając z serwisu www.canva.com , projektują zaproszenie na spotkanie ze znanym obcokrajowcem			kompetencje społeczne i obywatelskie
uczniowie biorą udział w zwiedzaniu muzeum online (www.nationalgallery.org.uk/visiting/virtualtour/), a następnie opisują jedno z dzieł, które widziała cała grupa, inni starają się odgadnąć, o którym dziele jest mowa			inicjatywność i przedsiębiorczość
ćwiczenie tłumaczenia popularnej obecnie piosenki z języka angielskiego na polski, próba wiernego oddania treści, stylu i rytmu piosenki			świadomość i ekspresja kulturalna

ZADANIE 5.

Świadomość własnych kompetencji kluczowych może mieć wpływ na postrzeganie samego siebie i motywację do nauki i pracy. Poniżej znajdziesz listę pytań zachęcających uczniów do refleksji nad własnymi kompetencjami na koniec roku szkolnego. Inspirowane są lekturą artykułu [Kompetencje kluczowe](#).

1. porozumiewanie się w języku ojczystym;
2. porozumiewanie się w językach obcych;
3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
4. kompetencje informatyczne;
5. umiejętność uczenia się;
6. kompetencje społeczne i obywatelskie;
7. inicjatywność i przedsiębiorczość;
8. świadomość i ekspresja kulturalna.

Dopasuj grupy pytań do poszczególnych kompetencji kluczowych. Która z kompetencji kluczowych nie została uwzględniona?

A.

- Czy czujesz się pewnie w czasie wystąpień publicznych?
- Czy jesteś świadomy różnorodności języków i typów komunikowania się w różnych środowiskach geograficznych, społecznych i komunikacyjnych?
- Czy wyjaśniając dane zagadnienia w języku polskim, znałeś właściwe słowa?

B.

- W jakim stopniu miałeś ochotę poznać nowe kultury, obce zwyczaje?
- Czy pogłębiło się twoje zainteresowania kulturą i sztuką regionu lub kraju?
- Jak rozwijałeś swoje umiejętności rozumienia?

C.

- Czy należy rozwijać krytyczne podejście do wiedzy dostępnej w internecie?
- Jak nauczyłeś się wykorzystywać w swojej nauce informacje dostępne w internecie?



- Czy potrafisz wykorzystać narzędzia internetowe do dzielenia się wiedzą z innymi?

D.

- Jaki jest twój styl uczenia się (uczenie się poprzez: patrzeć, słuchać, pracę z tekstem, praktykę)?
- Jakie działania najbardziej motywują cię w twojej nauce?
- W jaki sposób wykorzystasz to, czego się nauczyłeś?

E.

- Czy z własnej woli wspierałeś innych w ich zadaniach?
- Jaką rolę odegrałeś w rozwiązaniu ewentualnych konfliktów w grupie?
- Jak rozwinąłeś swoją umiejętność pracy w klasie?

F.

- Czy proponowałeś nowe zadania, nowe pomysły, nowe rozwiązania na zajęciach?
- Jak twoje rozumienie praktyki i zasad zarządzania projektem wzrosło dzięki jego realizacji?
- Kiedy podejmowałeś jakąś aktywność i czego się dzięki temu nauczyłeś?

G.

- Kiedy wykorzystujesz swoje umiejętności matematyczne?
- W jakich sytuacjach wykorzystujesz swoją podstawową wiedzę dotyczącą funkcjonowania świata przyrody i technologii?
- Czy umiesz, stosując zasady logicznego myślenia, przedstawić jakieś rozumowanie?

Przykładowa odpowiedź:

1	2	3	4	5	6	7	8

Nieuwzględniona kompetencja to: _____

Modele rozwoju kompetencji

PYTANIE 6.

Cykl Kolba opisuje model uczenia się przez doświadczanie. Spójrz na poniższą procedurę lekcji, poświęconej reagowaniu na dobre i złe wiadomości. Zaobserwuj, które z etapów lekcji (1–7) mogą odnosić się do poszczególnych etapów cyklu Kolba i zanotuj je na diagramie na następnej stronie:



Procedures	Aims	Interaction	Time
1. Warmer. T writes following sentences on the board with the words jumbled up: 'I've got some great news.' 'Have you heard the news?' 'The news isn't good' T tell students some good and bad news. Elicits responses.	to activate students	T-Ss, S1, S2, S3	5 min
2. Vocabulary. Ss do the 1st exercise – matching the verbs to given expressions. Oral check.	to introduce new vocabulary	S1, S2, T-Ss	5 min
3. Ex 2. Reading. T asks different Ss if they ever won anything and if so, what. T elicits what ppl said to them afterwards. Ss read the texts, T gets them to circle the correct words.	to practice reading text for specific information	T-Ss S1, S2, S3... Ss-T	7 min
4. Listening. Dialogue. T plays the CD Ss listen and match the dialogues to the texts in activity 2. Oral check.	to practice listening	S1, S2, S3...	5 min
5. Language in use: reaction to good and bad news. Ss complete the dialogues in pairs. T plays the CD again stopping after each conversation, students check their answers. Ss complete the table with the expressions. T checks orally and explains the meaning.	to introduce and practice reacting to good and bad news	S-S Ss-Ss	8 min
6. Ss work on their own. T asks them to write a few pieces of good and bad news, using the expressions in activity 1. T asks Ss to look at the 'Remember' card.	to practice expressing the news	T-Ss S1, S2, S3...	8 min
7. Ss work in pairs; they share their news and react to the news they hear. T encourages Ss to use the vocabulary from activity 5. T checks by asking some students to present their dialogues to the rest of the class.		S1, S2, S3... T-Ss	7 min

Odpowiedź:

Etap cyklu Kolba	Etap lekcji	Komentarz
doświadczenie bezpośrednie	1.	Nauczyciel prezentuje sytuację nową dla uczniów.
refleksja albo obserwacja	2.	Uczniowie rozumieją społeczną potrzebę udzielenia odpowiedzi na wypowiedź.
generalizacja (wyciąganie wniosków)	3., 4., 5.	Uczniowie zapoznają się z możliwymi sposobami odpowiedzi. Dopasowują je do kontekstu.
zastosowanie wiedzy lub umiejętności	6., 7.	Uczniowie wykorzystują poznane sformułowania do przeprowadzenia rozmowy na temat „bad & good news”.



ZADANIE 7.

Wykorzystaj model drabiny kompetencji do opisu nabywania umiejętności mówienia w kontekście uczenia się zamawiania ciastek w cukierni.

Odpowiedź:

Nieświadoma niekompetencja	Świadoma niekompetencja
Świadoma kompetencja	Nieświadoma kompetencja

Kompetencje kluczowe i sprawności językowe - integracja

PYTANIE 8.

Dlaczego warto integrować kompetencje kluczowe i sprawności językowe?

ZADANIE (DOBRA PRAKTYKA) 9.

Zobacz [fragment lekcji](#) opublikowanej w serwisie YouTube przez użytkownika John Mark King. Jest to lekcja, w której sprawności językowe nauczane są w sposób zintegrowany. Co więcej, lekcja ta kształtuje co najmniej jedną z kompetencji kluczowych. Obejrzyj tę lekcję i odpowiedz na pytania.

1. Jakie kompetencje kluczowe uczniowie rozwijali w trakcie lekcji?
2. Jakie sprawności językowe uczniowie ćwiczyli w trakcie lekcji? Jakich zabrakło i dlaczego?
3. Jaką technikę pracy z tekstem wykorzystał nauczyciel, aby zwiększyć liczbę interakcji między uczniami?
4. Jakie inne korzyści płyną z powyżej wspomnianej techniki:
 - dla ucznia;
 - dla nauczyciela?
5. W zaprezentowanym ćwiczeniu nauczyciel przypisał uczniom określone role. Jakie to były role i czemu miały służyć?

ZADANIE 10.

Jak to zostało zasugerowane w części teoretycznej, praca projektowa jest dobrą metodą, w której integracja nauczanych kompetencji kluczowych i sprawności językowych, wynika z samej jej procedury. Podane poniżej etapy pracy metodą projektu ułóż w kolejności występowania:

1. podział na grupy;
2. spisanie kontraktu;



3. wybór tematu;
4. prezentacja wyników projektu;
5. dobór literatury i poszukiwanie źródeł wiedzy;
6. zainicjowanie projektu;
7. realizacja projektu;
8. ewaluacja;
9. przygotowanie harmonogramu pracy, podział zadań;
10. sformułowanie ogólnych oraz szczegółowych celów projektu.

Aby lepiej poznać tę metodę, przeczytaj publikację Ośrodka Rozwoju Edukacji autorstwa Marty Kotarby-Kańczugowskiej [Praca metodą projektu](#), z której pochodzi propozycja powyższych etapów projektu.

ZADANIE 11.

Kolega z twojej szkoły, nauczyciel TIK, zaproponował ci współpracę w kontekście przygotowania przez grupy uczniów stron internetowych. Uczniowie uczą się tworzyć proste strony internetowe. Twój kolega zasugerował, że mogą to być strony w języku angielskim. Rozmawiacie o tym w pokoju nauczycielskim. Nauczycielka biologii wpadła na pomysł, że uczniowie mogliby zrobić strony poświęcone interesującym zwierzętom Polski w języku angielskim. Wszyscy zgodzili się, że to świetny pomysł. Twoim zadaniem jest stworzyć harmonogram pracy projektowej i przedyskutować go z uczniami. Wypełnij podaną tabelę opisem poszczególnych etapów pracy.

Jaki będzie czas trwania projektu?

Jakie kompetencje kluczowe uczniowie będą rozwijali w trakcie realizacji tego projektu?

Faza projektu	Wykorzystane kompetencje kluczowe
1. zainicjowanie projektu	
2. spisanie kontraktu	
3. wybór tematu	
4. podział na grupy	
5. sformułowanie ogólnych oraz szczegółowych celów projektu	
6. przygotowanie harmonogramu pracy, podział zadań	
7. dobór literatury i poszukiwanie źródeł wiedzy	



8. realizacja projektu	
9. prezentacja wyników projektu	
10. ewaluacja	

ZADANIE 12.

Przeczytaj artykuł dr Małgorzaty Piotrowskiej-Skrzypek [Łączenie rozwoju kompetencji kluczowych i produktywnych w języku obcym](#). Na podstawie lektury tekstu i własnych przemyśleń odpowiedz na pytania:

- Na czym polega podejście przedsiębiorczo-refleksyjne?
- Jak praktycznie można zrealizować ideę „ścieżek przedmiotowych” w kontekście kompetencji kluczowych?

Uczenie sprawności językowych

Zanim zaczniesz uczyć sprawności językowych

Analiza poniższych pytań pomoże ci lepiej przygotować się do lekcji. Przedyskutuj je z Mentorem. Udzieli ci cennych wskazówek.

Pytania ogólne

- Jak dane ćwiczenie realizuje wymagania podstawy programowej?
- Czy uczniowie poznają cel zadania w „języku ucznia”?
- Jak ocenisz to zadanie?
- W jaki sposób udzielisz informacji zwrotnej?

KOMPETENCJE KLUCZOWE

- Jakie kompetencje kluczowe będą obecne na tej lekcji?
- Czy uczniowie mają świadomość, że uczą się nie tylko języka obcego? Jak możesz im to uświadomić?
- Czy możliwe jest nawiązanie na tej lekcji do wiedzy z innych przedmiotów?
- Czy możesz tę lekcję przeprowadzić ze współpracy z innymi nauczycielami?

SŁUCHANIE

- Czy wiesz, jak wprowadzić kontekst ćwiczenia?
- Czy zapewniłeś wsparcie językowe (wyjaśniłeś trudne słowa)?
- Czy zaplanowałeś zadanie do wykonania w czasie odtwarzania nagrania?



- Czy masz przy sobie nagranie?
- Czy sprawdziłeś jakość nagrania, głośność odtwarzacza, sprawność odtwarzacza przed nagraniem?
- Co zrobisz, jeśli sprzęt nie zadziała?
- Czy wiesz, ile razy odtworzysz nagranie?
- Co będziesz robił w czasie, gdy uczniowie będą słuchać nagrania?
- Czy nagranie nie jest zbyt długie/zbyt trudne?
- Jak sprawdzisz zadanie (czy może uczniowie zrobią to samodzielnie, indywidualnie lub grupowo)?
- Jak zapewnisz uczniom możliwość pracy samodzielnej (wykluczysz wykrzykiwanie odpowiedzi, „ściąganie” odpowiedzi od innych uczniów)?

CZYTANIE

- Czy to ćwiczenie logicznie wynika z poprzednich, czy nawiązuje do kolejnych ćwiczeń?
- Jak przygotujesz uczniów do tego ćwiczenia (scaffolding, pre-reading)?
- Czy tekst będzie czytelny dla uczniów z dysleksją?
- Czy masz przygotowane polecenie do zadania?
- Jak upewnisz się, że uczniowie wiedzą, co mają robić?
- Czy uczniowie będą wiedzieli, jaki jest czas na wykonanie zadania?
- Jak zasygnalizujesz, że czas minął?
- Czy tekst nie jest zbyt długi? Jak możesz zrealizować tę „czytankę” w inny sposób?
- Jak zapewnisz uczniom możliwość pracy samodzielnej?
- Jak sprawdzisz wykonanie zadania (klucz do zadań, dyskusja uczniów)?
- Czy potem wykorzystasz ten sam tekst do pracy nad słownictwem, zwrotami, idiomami, kolokacjami?
- Jak możesz wykorzystać tekst do wprowadzenia nowych struktur gramatycznych w kontekście?

MÓWIENIE

- Jak zareagujesz, gdy uczniowie będą mówić po polsku?
- Jak zareagujesz, gdy uczniowie będą mówić nie na temat?
- Co zrobisz, gdy niektórzy uczniowie będą dominowali innych (nie dadzą im dojść do słowa)?
- Jak zachęcisz do wypowiedzania się?
- Jakie formy pracy obniżające filtr afektywny możesz zastosować?
- Jak dalece jesteś w stanie zaakceptować hałas na lekcji w trakcie ćwiczenia mówienia?
- Jak zareagujesz, gdy ktoś zarzuci ci, że przeszkadzasz innym w prowadzeniu zajęć?
- Co będziesz robić, gdy uczniowie będą wykonywali ćwiczenia?
- Jak zareagujesz na błędy językowe?
- Jak to ćwiczenie realizuje wymagania podstawy programowej?



PISANIE

- Czy główne zadanie – pisanie, będzie miało miejsce na lekcji, czy będzie zadane jako praca domowa?
- Czy zadanie wynika naturalnie z wcześniejszych stadiów lekcji?
- Czy zadanie do wykonania jest jasno sformułowane?
- Czy zostały określone: forma, temat, długość wypowiedzi pisemnej?
- Czy uczniowie są świadomi, jaki rodzaj wypowiedzi mają napisać?
- Czy znają jej cechy charakterystyczne?
- Czy słowniki są dostępne, jeśli zadanie tego wymaga?
- Czy uczniowie mogą korzystać ze słowników w urządzeniach mobilnych?
- Czy przedstawiś uczniom model wypowiedzi pisemnej?

Czy uczniowie będą mogli wykonać ćwiczenia dotyczące struktur charakterystycznych dla tego typu wypowiedzi?

PYTANIE 13.

Jaka jest relacja zależności między sprawnościami produktywnymi a receptywnymi?

PYTANIE 14.

Czy i dlaczego nauczyciel powinien integrować nauczanie sprawności językowych?

PYTANIE 15.

Przekonania nauczycieli mogą skutecznie wpływać na styl nauczania i preferowanie wykorzystania określonych ćwiczeń lub nauczanych sprawności. Zaznacz procentowo na diagramie kołowym, ile czasu i uwagi poświęcasz na kształcenie poszczególnych sprawności językowych. Z czego wynika taki, a nie inny, podział diagramu?

PYTANIE 16.

Co złego jest w poświęceniu całej lekcji tylko jednej sprawności?

PYTANIE 17.

Na co zwrócić uwagę przygotowując ćwiczenie receptywnych sprawności językowych w oparciu o materiały autentyczne? Jak dokonać wyboru danego tekstu autentycznego?

PYTANIE 18.

Jakie są ogólne wskazówki do pracy z uczniem dyslektycznym na zajęciach z języka obcego w szkole w kontekście:



- oceniania prac pisemnych;
- ćwiczenia mówienia;
- przygotowywania kart pracy i ćwiczenia czytania?

ZADANIE 19.

Spójrz na poniższy konspekt lekcji. Jakie błędy w planowaniu ćwiczeń sprawności językowych popełnił planujący zajęcia?

Temat: What would you like? – Food.

Cele:

poszerzanie zasobu słownictwa – „jedzenie”, wyrażenie „would you like”; rozwijanie umiejętności rozumienia ze słuchu, zapoznanie uczniów z formą uprzejmego pytania o preferencje – „what would you like?”, ćwiczenie wymowy.

Metody:

- praca w parach, praca indywidualna;
- ćwiczenia rozumienia ze słuchu – uzupełnianie dialogów;
- ćwiczenie czytania.

Materiały:

Shine – podręcznik dla gimnazjum wraz z nagraniem.

Przebieg lekcji:

1. **Rozpoczęcie.** Powitanie uczniów. Sprawdzenie listy obecności. Sprawdzenie pracy domowej – ewentualne wyjaśnienie wątpliwości (korzystając z zeszytu ćwiczeń – *Activity Book*) (7 min).
2. **Wprowadzenie do tematu i prezentacja słownictwa.** Nauczyciel zapisuje temat lekcji i wyjaśnia, o czym klasa będzie się uczyła. Pyta, jakie nazwy potraw w języku angielskim znają uczniowie, prosi o ich przykłady. Zapisuje te nazwy na tablicy. Nauczyciel przypomina różnicę między rzeczownikami policzalnymi i niepoliczalnymi (countable/ uncountable nouns) i przypomina zasady użycia „that” i „those” (8 min).
3. **Czytanie.** Uczniowie mają za zadanie przeczytać dialog z ćwiczenia 1. Pracują w parach. Próbuje uzupełnić luki. Po około 3 minutach sprawdzają odpowiedzi z nagraniem. Nauczyciel wyjaśnia niezrozumiałe/nowe słownictwo. Uczniowie odgrywają scenkę z dialogu (8 min).
4. **Słuchanie I.** Uczniowie wykonują ćwiczenie 2 i sprawdzają je z nagraniem (ok. 5 min). Pracują indywidualnie. Nauczyciel sprawdza wykonanie zadania, wskazując na potrawy na ilustracji i pytając: „What are those?”.



5. **Słuchanie II.** Uczniowie wysłuchują tekstu – dialogu Tom–Anna i starają się wybrać z menu potrawy, jakie jedli Anna i Tom. Ćwiczenie zostanie sprawdzone – ochotnicy. Nauczyciel pyta pojedyncze osoby: „What would Tom like to eat?”, „Does Tom want fruit juice?” (5 min).
6. **Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne – ćwiczenie.** Uczniowie wykonują ćwiczenie 4 – uzupełniają tabelkę, dokonują rozróżnienia między różnymi typami rzeczowników. Nauczyciel przerysowuje tabelkę z ćwiczenia 4, s. 59 na tablicy (5 min).
7. **Mówienie.** Rozmowy w parach. Uczniowie wykonują ćwiczenie 6, s. 59. Mają za zadanie przeprowadzić ze swoimi partnerami w ławkach krótkie dialogi na temat: „co bym chciał zjeść?”. Rolą nauczyciela jest wyjaśnić procedurę ćwiczenia i obserwować jego wykonanie (5 min).
8. **Zakończenie.** Nauczyciel przypomina słownictwo, które zostało wprowadzone. Pyta „What would you like to eat?” albo „What’s your favourite food?”. Pyta indywidualne osoby i zadaje pracę domową (5 min).

PYTANIE 20.

Na jakiej stronie internetowej opublikowana jest podstawa programowa i co dokładnie jest w niej napisane w kontekście nauczania sprawności językowych?

PYTANIE 21.

Jakkolwiek ważne i interesujące nie byłoby ćwiczenie, to jeśli polecenie jest niejasne, uczniowie albo nie wykonają zadania, albo ułatwią sobie zadanie przechodząc na język polski. Jakie mogą być wskazówki do formułowania polecenia przed zadaniem rozwijającym sprawności produktywne?

Słuchanie

ZADANIE 22.

Przeanalizuj swój styl komunikacji uczniami. Jeśli masz taką możliwość, nagraj przykładową lekcję na wideo.

- Zaobserwuj, z którymi uczniami rozmawiasz najwięcej. Dlaczego właśnie z nimi?
- Czy równo obdarzasz uwagę wszystkich uczniów? Dlaczego niektórych pomijasz, a niektórych częściej wzywasz do odpowiedzi?
- Zaobserwuj, jak uczniowie rozmawiają ze sobą po angielsku. Czy zauważyłeś jakieś prawidłowości?
- Czy często zgłaszają się ochotnicy?



- Którzy uczniowie mówili po polsku? W jakich sytuacjach? Czy zareagowałeś? Jak?
- W jakich sytuacjach ty sam używałeś języka polskiego?

Na kolejnej stronie narysuj plan klasy z ostatnich zajęć (nagranych na wideo?). Na schemat nanieś wszystkie ustne interakcje, które miały miejsce w czasie zajęć:

- między uczniami (S > S);
- między grupami uczniów (Ss > Ss);
- między tobą a uczniem (T > S);
- między tobą a grupą uczniów (T < Ss);
- oznacz język interakcji EN – język angielski, PL– język polski.

Jak to ćwiczenie wpłynie na twoje nauczanie?



PYTANIE 23.

Zastanów się, czym słuchanie w klasie różni się od słuchania na co dzień.

Słuchanie w klasie	Słuchanie w życiu codziennym

Dlaczego słuchanie ze zrozumieniem w klasie może być trudniejsze od codziennego? Co możesz zrobić, aby ułatwić uczniom zrozumienie tekstu ze słuchu?

PYTANIE 24.

Wprowadzenie uczniów w kontekst sytuacyjny zadania pomoże uczniom bardziej skupić się na zadaniu i uczyni je bardziej realnym. Podaj **trzy** sposoby na przybliżenie kontekstu tekstu słuchanego.

PYTANIE 25.

W życiu codziennym słuchanie zawsze ma jakiś konkretny cel i wynika z wcześniejszych wydarzeń i doświadczeń. Ćwiczenia rozumienia ze słuchu nie mogą być oderwane od wcześniejszych etapów lekcji. Nie wolno ograniczyć się do podania strony, numeru ćwiczenia i polecenia do zadania. Podanie jasnej instrukcji do zadania wymaga świadomości celu, w jakim uczniowie będą słuchać.

Napisz trzy przykładowe cele, dla których słuchamy w codziennym życiu. Jak możesz wyjaśnić takie cele słuchania na lekcji?

Cel słuchania w codziennej sytuacji.	Jak przedstawiś ten cel na lekcji? Podaj konkretną instrukcję, jakiej użyjesz na lekcji przed ćwiczeniem.
<p>Przykład: Chęć poznania prognozy pogody.</p>	<p>Przykład: Mary and John want to organize a barbecue party. They don't know what the weather will be like at the weekend. Listen and check if they can plan the party for the weekend.</p>

**PYTANIE 26.**

Czy przed ćwiczeniem rozumienia ze słuchu nauczyciel powinien najpierw nauczyć słów, które w nim występują? Jeśli tak, to jak może się to odbyć?

PYTANIE 27.

Do podanych celów ćwiczeń słuchania ze zrozumieniem dopisz ćwiczenia, z pomocą których możesz rozwijać u uczniów różne umiejętności słuchania. Postaraj się, aby te ćwiczenia były jak najbliższe sytuacjom autentycznym.

Cele słuchania	Ćwiczenie „na słuchanie”
Przykład: „Ogólne zrozumienie.”	Przykład: „Uczniowie słuchają skrótu wiadomości radiowych, aby podzielić się ogólnymi informacjami z kolegami”.
Wyszukiwanie konkretnych informacji.	
Sprawdzanie czy miałeś rację, czy nie.	
Słuchanie w celu zapisania dyktowanego tekstu.	
Słuchanie w trakcie rozmowy.	
Słuchanie aby uzupełnić braki.	
Robienie notatek.	

PYTANIE 28.

Poszczególne cele rozumienia ze słuchu można realizować głównie z pomocą dwóch rodzajów strategii: „od ogółu do szczegółu” i „od szczegółu do ogółu”. Sklasyfikuj poniżej podane strategie w zależności od ich rodzaju:

„od ogółu do szczegółu” (top-down)	„od szczegółu do ogółu” (bottom-up)



1. Uczniowie słuchają nagrania i wypisują wszystkie liczebniki, potem zastanawiają się, do czego mogą się one odnosić;
2. Uczniowie spisują to, co już wiedzą na temat podany w wprowadzeniu do ćwiczenia, następnie sprawdzają trafność swoich przewidywań;
3. Uczniowie czytają nagłówki artykułu prasowego związanego z tematyką ćwiczenia, a następnie sprawdzają, czy te elementy pojawiły się w nagraniu;
4. Uczniowie identyfikują formy gramatyczne użyte w tekście, którego słuchają;
5. w trakcie słuchania opowiadania uczniowie zwracają uwagę na różnice faktograficzne w porównaniu do tekstu, który wcześniej przeczytali;
6. Uczniowie poznają efekty pewnego działania i zastanawiają się nad przyczynami, następnie słuchają i dowiadują się o nich;
7. Uczniowie podnoszą ręką za każdym razem, gdy słowo danej kategorii leksykalnej jest użyte w nagraniu;
8. Uczniowie wymyślają listę pytań, na które tekst prawdopodobnie da odpowiedź, następnie słuchają i sprawdzają, czy ich przewidywania były trafne;
9. Uczniowie słuchają pojedynczych zdań, a następnie wyklaskują rytm zdania;
10. Uczniowie czytają część tekstu i przewidują, co będzie dalej (ewentualnie dopisują zakończenie), a następnie słuchają dalszej części.

Czytanie

ZADANIE 29.

Aby uczeń mógł odnieść sukces, czasem potrzebuje wsparcia językowego. Czy jednak jesteś gotowy, aby poświęcić czas na to, co nie jest głównym celem lekcji?

Zadaj sobie następujące pytania zanim zdecydujesz, jak przygotować swoich uczniów do czytania ze zrozumieniem:

- Co jest celem ćwiczenia: czytanie czy poznanie nowych słów?
- Czy uczniowie są w stanie wykonać zadania bez poznania słów z „czytanki”?
- Czy jeśli wyjaśnisz wszystkie trudne wyrażenia z tekstu, to zadanie będzie jakimkolwiek wyzwaniem?
- Ilu słów musiałbyś nauczyć przed czytaniem? Ile czasu mogłoby to zająć?
- Czy słowa, które uczniowie poznają przed czytaniem, mają szansę być użyte praktycznie i aktywnie na tych zajęciach?

PYTANIE 30.

Jakich ćwiczeń rozwijających umiejętności rozumienia tekstu słuchanego używasz w klasie najczęściej? Dlaczego? Postaraj się na następnej lekcji zorganizować to samo ćwiczenie inaczej niż zwykle.

**PYTANIE 31.**

Przed ćwiczeniem czytania ze zrozumieniem dobrze jest zapewnić uczniom wsparcie językowe (scaffolding). Bez zrozumienia określonych zwrotów uczniowie nie będą mogli wykonać zadania i nie będą mieli poczucia sukcesu edukacyjnego. Jak zaprezentujesz słowa niezbędne do zrozumienia tekstu? Podaj pięć przykładów.

ZADANIE (DOBRA PRAKTYKA) 32.

Zobacz lekcję poświęconą czytaniu, przeprowadzoną przez swojego Mentora lub innego nauczyciela w szkole, w której uczysz. Możesz także obejrzeć takie zajęcia w internecie, np. lekcję poprowadzoną przez Lalit Prabha z Indii (opublikowaną przez British Council India [tutaj](#)). W trakcie obserwacji zanotuj odpowiedzi na pytania:

- Jak uczniowie zostali przygotowani do czytania ze zrozumieniem?
- Jak nauczyciel przedstawił kontekst?
- Jaki był cel czytania ze zrozumieniem?
- Jeśli obejrzałaś lekcję Lalit, skomentuj proszę w rozmowie z Mentorem styl nauczania i warunki panujące w klasie. Co przyczyniło się do sukcesu tej lekcji?

ZADANIE (DOBRA PRAKTYKA) 33.

Zapoznaj się z [artykułem miesięcznika „The Teacher”](#).

Artykuł przedstawia konspekt lekcji z wykorzystaniem techniki „Jigsaw Reading”, wspomnianej już wcześniej. (Oglądałaś tam fragment lekcji z wykorzystaniem tej techniki.) Na pierwszy rzut oka procedura tej techniki jest skomplikowana, ale po dłuższym użyciu i nauczyciel, i uczniowie, odnajdują się w niej doskonale. Aby przeprowadzić ćwiczenie czytania ze zrozumieniem z wykorzystaniem tej techniki, musisz opracować jasne i dokładne polecenia, aby uczniowie nie czuli się zagubieni. W oparciu o powyżej zaproponowany artykuł i lekcje, które obserwowałaś, podaj przykład polecenia dla uczniów, jak mają pracować z tekstem w czasie ćwiczenia:

Nr	Czynności i polecenia nauczyciela (w języku angielskim):



Mówienie

PYTANIE 34.

Z jakiego dokumentu wynika zalecenie prowadzenia lekcji języka obcego w docelowym języku?

PYTANIE 35.

Niektóre techniki ćwiczenia mówienia na lekcji ułatwiają uczniom zabieranie głosu w dyskusji. Przykładem jest dyskusja piramidowa (inaczej: śnieżna kula). Procedura takiego zadania jest następująca:

- Nauczyciel przedstawia problem, zadanie lub pytanie.
- Uczeń rozważa zadane kwestie indywidualnie i dobiera argumenty lub po prostu gromadzi słownictwo potrzebne do wypowiedzi ustnej. Może swoją odpowiedź lub stanowisko zapisać na kartce. Ważne, aby w tym czasie w klasie panowała cisza, potrzebna do skupienia.
- Następnie uczniowie siadają dwójkami, wymieniają się poglądami, podają argumenty i ustalają wspólne stanowisko.
- Potem pary dobierają się w czwórki i znowu następuje rozmowa w grupach.
- Następnie czwórki łączą się w ósemki. Za każdym razem uzgadniane jest wspólne zdanie.
- Na koniec wypracowuje się jedno wspólne stanowisko całej klasy.
- Osoby chętne mogą zaprezentować swoje opinie lub stanowisko klasy.

Dlaczego ten sposób może wpływać motywująco na uczniów, którzy obawiają się wypowiadać na forum klasy?

Czy znasz jakieś inne typy ćwiczeń, które działają podobnie?

PYTANIE 36.

Poprawiać czy nie poprawiać, oto jest pytanie. Od czego zależy decyzja nauczyciela, czy poprawić błąd w trakcie ćwiczenia umiejętności mówienia?

ZADANIE 37.

Zobacz lekcję swojej koleżanki/swojego kolegi lub Mentora. Przeanalizuj ją pod kątem sposobów reagowania nauczyciela na błędy uczniów. Skorzystaj z poniższej tabelki w celu sklasyfikowania zauważonych błędów uczniowskich w zależności od reakcji nauczyciela.



Nauczyciel nie poprawił tego błędu.	Nauczyciel poprawił ten błąd po zakończeniu ćwiczenia.	Nauczyciel od razu poprawił ten błąd.	Nauczyciel zwrócił uczniowi uwagę na ten błąd.	Nauczyciel poprosił innych uczniów o poprawienie błędu.

PYTANIE 38.

Jakie są wady zbyt długiego mówienia nauczycielskiego na lekcji? Jak zredukować czas swojego mówienia na zajęciach?

ZADANIE 39.

Na ostatniej lekcji wprowadziłeś słownictwo i zwroty dotyczące pobytu w restauracji. Uczniowie mieli też możliwość poćwiczyć w sposób kontrolowany krótkie wymiany wypowiedzi. Chcesz przeprowadzić ćwiczenie z odgrywaniem ról. Opisz, jak je zorganizujesz?

Pisanie**ZADANIE 40.**

Poproś dwóch nauczycieli o udostępnienie przykładowych prac pisemnych kilku uczniów (bez podawania danych osobowych ucznia, które są pod ochroną). Porównaj styl oceniania tych nauczycieli. Czy posługują się jakimś systemem oznaczenia błędów? Czy udzielają pisemnej informacji zwrotnej na pracy ucznia? Jakie dobre praktyki dotyczące oceniania prac pisemnych chciałbyś przejąć od swoich koleżanek lub kolegów?

PYTANIE 41.

Co zrobić, gdy uczeń nie wie, co napisać na podany temat?

PYTANIE 42.

Ile czasu ma nauczyciel na sprawdzenie prac pisemnych? Jakie mogą być konsekwencje nieprzebrzegania terminu?

ZADANIE 43.

Wielu nauczycieli wykorzystuje narzędzi komentowania w edytorze tekstu do oceniania prac pisemnych uczniów. Poniżej znajdziesz przykładową pracę ocenioną w ten sposób. Przeanalizuj ją i odpowiedz na pytania:



1. Jakie są zalety i wady takiego oceniania prac pisemnych?
2. Jaki typ tekstu jest poddawany ocenie?
3. Z jakiego etapu edukacyjnego pochodzi ta praca?
4. Jaki poziom biegłości według ESOKJ może charakteryzować autora pracy?
5. Zwróć uwagę na zaznaczone błędy. Jak należy je poprawić?
6. Jakie inne błędy należy zaznaczyć?
7. Jakie mogą być powody nieoznaczenia innych błędów w pracy?
8. Jaką informację zwrotną mógłbyś zamieścić na pracy? (Odnieś się do bogactwa struktur, poprawności, treści i formy).

Co na to twoja szkoła i inni nauczyciele

PYTANIE 44.

Dyrektor komentuje głośne zachowanie twoich uczniów w trakcie lekcji. Na lekcji prowadziłeś ćwiczenie wymagające pracy nad plakatami. Hałas wynikał z wymiany opinii. Uczniowie rozmawiali po angielsku.

PYTANIE 45.

Na zajęciach prowadzisz ćwiczenie „QR codes scavenger hunt”. Chcesz, aby uczniowie w trakcie lekcji wyszli na korytarz i znaleźli określone wiadomości poukrywane w różnych miejscach na korytarzu. Jak zorganizujesz to ćwiczenie, aby nie przeszkadzać innym w prowadzeniu zajęć?

Co na to rodzice

PYTANIE 46.

Jak zareagujesz na następujące pytania ze strony rodziców? Dopasuj pytania do możliwych odpowiedzi poniżej.

pytanie	1	2	3	4
odpowiedź				

Tab. 14.

1. Dlaczego mówi pani/pan do nich tylko po angielsku?
2. Dziecko uczy się już w szkole od kilku miesięcy, a w domu nie chce mówić?
3. Ja nie umiem angielskiego, jak mam pomóc dziecku?
4. Czy dziecko nie będzie miało problemów z nauczeniem się języka polskiego?
 - Nauka języka obcego nie wpływa negatywnie na naukę języka ojczystego. Na początku dziecko może pozornie „mylić” języki – czyli np. wstawiać angielskie słówka zamiast polskich, szczególnie jeśli są one dla niego łatwiejsze (np. „car” zamiast „samochód”). Z czasem to zjawisko zanika.



- W domu można z dzieckiem utrwalać poznany materiał. W większości książeczek są ilustracje. Może pani poprosić dziecko, żeby nazwało elementy obrazków. Jeśli dysponuje pani komputerem z dostępem do internetu, może pani także wyszukiwać angielskie słowa w słownikach dwujęzycznych. Po naciśnięciu ikony głośnika przy angielskim słowie usłyszysz pani wymowę słowa. W ten sposób sprawdzi pani, czy dziecko poprawnie nazywa przedmioty.
- Uczniowie muszą mieć świadomość, że ten przedmiot to nauka komunikacji w języku obcym. Jeśli nie doświadczą naturalnej potrzeby rozumienia języka obcego, jak mają nauczyć się języka?
- Na początku uczenia się nie wszystkie dzieci są chętne, aby spontanicznie mówić w języku obcym. To całkowicie naturalne. Na tym etapie dzieci skupiają się bardziej na rozumieniu słów. Proszę z wyczuciem prosić dziecko o nazywanie przedmiotów na obrazkach w podręczniku, z tych rozdziałów, które dziecko już zna.

Pytania do dyskusji

Kompetencje kluczowe

- Czego człowiek potrzebuje, by się rozwijać?
- Jakie umiejętności od początku życia człowieka warunkują jego rozwój, a potem powodzenie w życiu?
- Jak sądzisz, czym są kompetencje kluczowe?
- W jaki sposób na swojej lekcji możesz wspierać uczniów w rozwoju kompetencji matematycznych i informatycznych?
- W jaki sposób na swojej lekcji możesz wspierać uczniów w rozwoju kompetencji posługiwania się językiem ojczystym?
- Jak rozwijasz w uczniach umiejętność uczenia się?
- Jak promujesz postawy społeczne i obywatelskie na lekcjach języka obcego?
- Jak pobudzasz inicjatywę i przedsiębiorczość uczniów?
- Czy na lekcji języka obcego jest miejsce na kulturę?
- Czy i jak powinno się uczyć o Halloween i innych świętach spoza naszego kręgu kulturowego?
- Jak uczniowie mogą tworzyć i wyrażać siebie na lekcjach języka obcego?



Sprawności językowe

- Zastanów się nad ubiegającym tygodniem. Ile czasu przeznaczyłeś na mówienie, słuchanie, czytanie i pisanie? Jaką rolę odgrywają w twoim życiu?
- W jakich sytuacjach czegoś słuchałeś?
- O czym rozmawiałaś i z kim?
- Kiedy ostatnio poświęciłeś czas na czytanie?
- Jak długo czytałeś? Co pisałeś?
- Jakie było twoje pierwsze spotkanie z językiem obcym?
- Czy słuchanie i czytanie są łatwiejsze od pisania i mówienia?
- Czy lubisz czytać? Co lubią czytać twoi uczniowie? Co sprawia im trudność w czytaniu w języku obcym?
- Zakładając, że egzamin ustny nie byłby obecny w systemie edukacji, czy nauczyciele poświęcaliby tej umiejętności tyle czasu, co obecnie?
- Jakie inne wskazówki dotyczące oceniania prac pisemnych ty byś tutaj umieścił?
- Czy uczniowie powinni nawzajem sprawdzać swoje prace pisemne?

Modele rozwoju kompetencji

- Jak możesz wykorzystać zaprezentowane modele rozwoju kompetencji?
- Wypisz umiejętności, które masz lub chcesz mieć. Przy każdej z nich napisz, na którym szczeblu drabiny kompetencji się w znajdujesz. Zastanów się, które z nich wymagają najwięcej pracy.
- Zastanów się, kiedy i w jakiej kolejności je rozwiniesz.

Co możesz zrobić, by lepiej rozwijać kompetencje kluczowe i sprawności językowe uczniów

- Czy należysz do jakiejś organizacji nauczycielskiej?
- Czy jesteś członkiem którejś z grup nauczycieli języka obcego w sieciach społecznościowych?



- Czy uczestniczysz w wewnątrzszkolnym doskonaleniu nauczycieli?
- Czy uczestniczysz w szkoleniach lokalnych ośrodków doskonalenia nauczycieli?
- Z jakich stron i blogów internetowych korzystasz jako źródeł inspiracji?

